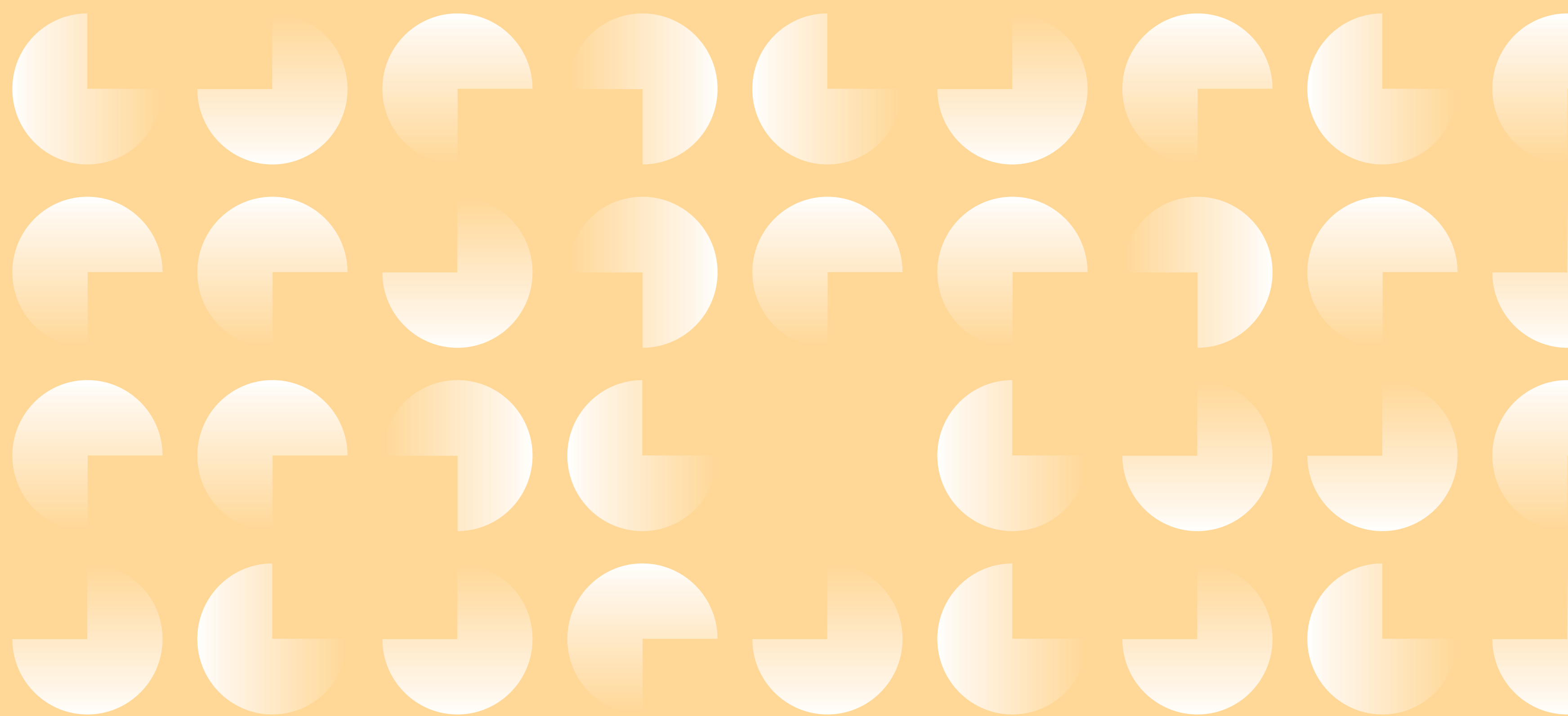

Sveučilište u Rijeci – sigurno mjesto, bez spolnog uznemiravanja

Izdavač	Sveučilište u Rijeci Trg braće Mažuranića 10 51000 Rijeka
Za izdavača	prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Urednica	Daria Glavan Šćulac, dipl. iur.
Tekstovi	izv. prof. dr. sc. Sanja Bojanić, Akademija primijenjenih umjetnosti u Rijeci; dr. sc. Jasminka Juretić, Sveučilišni savjetovanišni centar, Sveučilište u Rijeci; Sara Kinkela, zamjenica studentskog pravobranitelja Sveučilišta u Rijeci; prof. dr. sc. Jasminka Ledić, Filozofski fakultet u Rijeci; prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija, rektorica Sveučilišta u Rijeci; izv. prof. dr. sc. Dalida Rittossa, Pravni fakultet u Rijeci; Sven Sušan, studentski pravobranitelj Sveučilišta u Rijeci, Pravni fakultet u Rijeci; Daria Glavan Šćulac, dipl. iur., Rektorat Sveučilišta u Rijeci; Lorena Zec, mag. psych., SOS Rijeka
Lektura	Ana Tomaško Obradović, prof.
Fotografije	Arhive Sveučilišta u Rijeci i Pravnog fakulteta u Rijeci
Grafičko oblikovanje	Mikser
Izdanje	Elektroničko
ISBN	978-953-7720-51-3 (PDF)
Mjesto i godina izdanja	Rijeka, svibanj 2021.

Uvod

- > Što je naš cilj?
- > Nulta tolerancija prema spolnom uznemiravanju
- > Što je spolno uznemiravanje?

Postupanje u slučajevima spolnog uznemiravanja

- > Što (možete) učiniti u slučaju spolnog uznemiravanja?
- > Kome i kako prijaviti spolno uznemiravanje?
- > Sprječavanje sekundarne viktimizacije, povjerljivost i zahtjev anonimnosti
- > Gdje potražiti podršku?

Prevenција kroz kultiviranje različitosti i uključivosti

- > Njegovanje otvorene riječi i kulture dijaloga
- > Primjeri dobre prakse

Učenje i poučavanje

Dijalog

Umjetničko-aktivistički programi sveučilišnog Studentskog kulturnog centra (SKC)

Zahvala

---

* Napomena o jeziku: u ovim se Smjernicama nastojalo u najvećoj mogućoj mjeri koristiti općeprihvaćene rodno neutralne jezične oblike (npr. osobe umjesto žene i muškarci). Tamo gdje to nije bilo moguće korišteni su i ženski i muški oblici, istovremeno vodeći računa o jasnoći sadržaja i čitkosti teksta. Pri tome, smatra se da se svi jezični oblici u ovim Smjernicama odnose na sve osobe, neovisno o njihovom spolnom opredjeljenju ili rodnom identitetu.

Što je naš cilj?

Sigurno mjesto označava odgovorni javni prostor koji ne tolerira spolno uznemiravanje, prevenira ga i neodgodivo poduzima odgovarajuće postupke pomoći, podrške i ispitivanja prijave spolnog uznemiravanja.

Cilj nam je ponuditi smjernice za djelovanje u slučajevima spolnog uznemiravanja, ali, i još važnije, za preventivno djelovanje kako bi Sveučilište u Rijeci bilo **sigurno mjesto** studiranja i rada za sve osobe.

Smjernice su namijenjene svim studentima, zaposlenicima, poslovnim partnerima i posjetiteljima bilo koje sastavnice Sveučilišta u Rijeci, neovisno o ulozi - prijavitelja, žrtve, sudionika, svjedoka, prijatelja ili odgovorne osobe na instituciji – u kojoj se mogu naći.

U aktima Sveučilišta već smo se nedvosmisleno odredili prema neprihvatljivosti i osudi svih oblika spolnog uznemiravanja te smo utvrdili institucijsko postupanje. Cilj je ovog dokumenta svakome pomoći da lakše prepozna spolno uznemiravanje i primjereno postupi bez obzira na položaj u kojem se nalazi, a posebice:

- kako jednostavno prijaviti slučajeve spolnog uznemiravanja,
- kako i gdje potražiti potrebnu psihološku i drugu institucijsku podršku i
- kako učinkovitije djelovati u sprječavanju spolnog uznemiravanja i zaštititi žrtava spolnog uznemiravanja.

Nulta tolerancija prema spolnom uznemiravanju

> [Priopćenje vezano uz odredbe Etičkog kodeksa o spolnom uznemiravanju](#)

> [Izjava o politikama postupanja u vezi s prevencijom i zaštitom od spolnog uznemiravanja](#)

Uznemiravanje, a posebno spolno uznemiravanje u bilo kojem obliku, suprotno je temeljnim vrijednostima na kojima počiva Sveučilište u Rijeci i ne smije se ni tolerirati ni ostati neispitano. Senat Sveučilišta u Rijeci, prihvaćajući **Priopćenje Vijeća časti**, donio je **Izjavu** kojom se osuđuju svi oblici spolnog uznemiravanja i nastoji se Sveučilište u Rijeci učiniti sigurnim mjestom za učenje i rad.

Svi članovi sveučilišne zajednice trebaju biti poštovani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na život, zaštitu osobnog integriteta i dostojanstva. Bilo koja vrsta namjernog fizičkog povrjeđivanja, napastovanja, uznemiravanja, ucjenjivanja, onemogućavanja, prijetnji, prisiljavanja, ponižavanja, zastrašivanja, izrugivanja, vrijeđanja ili sličnog ponašanja druge osobe predstavlja povredu Etičkog kodeksa. Svaki član sveučilišne zajednice treba se ponašati u skladu s načelima jednakosti i pravednosti na način da su isključeni svaka diskriminacija, zlostavljanje, uznemiravanje ili iskorištavanje.

Sveučilište u Rijeci mjesto je na kojem se sustavno, kontinuirano i s posebnom pažnjom stvara i razvija klima sigurnog obrazovnog i radnog okruženja kroz informiranje i educiranje, uzajamno osnaživanje i pružanje podrške s ciljem prevencije neželjenog ponašanja.

> Plan rodne ravnopravnosti Sveučilišta u Rijeci 2021. - 2025.

> SPEAR projekt

> YUFE Strategija različitosti i uključenosti

Što je spolno uznemiravanje?

> Zakon o suzbijanju diskriminacije, čl. 3, st. 2. (NN 85/08, 112/12)

> Zakon o ravnopravnosti spolova, čl. 8., st. 2. (NN 82/08, 69/17)

> Kazneni zakon, čl. 156., st. 1. (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19)

Sveučilište u Rijeci prvo je hrvatsko sveučilište s **Planom rodne ravnopravnosti**. Njime su, u strateškom području III. (cilj 4.) i strateškom području IV. (cilj 4.), obuhvaćene i mjere za sprječavanje spolnog uznemiravanja. Sveučilište se tako i ovim Planom obvezalo na edukaciju o posljedicama nasilja nad ženama kao i rodno/spolno uvjetovanog nasilja u cjelini te na osiguravanje da budemo „sigurno mjesto“, slobodno od spolnog uznemiravanja i diskriminacije. Plan je izrađen u sklopu projekta *Podrška i provedba planova za rodnu ravnopravnost u akademskoj zajednici i istraživanjima*, akronim SPEAR (engl. *Supporting and Implementing Plans for Gender Equality in Academia and Research*).

Svim navedenim aktivnostima i inicijativama u ovim Smjernicama, kao i budućim institucijskim iskoracima, Sveučilište u Rijeci nastoji doprinijeti ostvarenju **jednakih mogućnosti**, promicanju **različitosti** i povećanju **inkluzivnih praksi**, na dobrobit sveučilišne zajednice i društva u cjelini.

Spolno uznemiravanje neprihvatljivo je i zakonom zabranjeno ponašanje kojim se povređuje dostojanstvo osobe, a može predstavljati oblik diskriminacije. U Republici Hrvatskoj postoji ciljani zakonski okvir kojim se definira i zabranjuje spolno uznemiravanje i to na tri razine – na razini prekršaja, kaznenog djela i povrede obveze iz radnog odnosa.

Prema **Zakonu o suzbijanju diskriminacije** spolno uznemiravanje svako je verbalno, neverbalno ili tjelesno neželjeno ponašanje spolne naravi koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe, a posebice ako stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, omalovažavajuće ili uvredljivo okruženje.

Gotovo identičnu definiciju propisuje i **Zakon o ravnopravnosti spolova**. Prema odredbama obaju navedena Zakona, onaj tko spolno uznemirava drugu osobu čini prekršaj kažnjiv novčanom kaznom od 5.000,00 do 40.000,00 kuna. Prekršitelji u statusu obrtnika, osobe koja obavlja drugu samostalnu djelatnost ili pravne osobe podliježu težim prekršajnim sankcijama.

Spolno uznemiravanje težeg karaktera **Kaznenim zakonom** propisano je kao kazneno djelo i prema njemu se kažnjava svatko tko spolno uznemirava drugu osobu kojoj je nadređen ili koja se prema njemu nalazi u odnosu zavisnosti ili koja je posebno ranjiva zbog dobi, bolesti, invaliditeta, ovisnosti, trudnoće, teške tjelesne ili duševne smetnje. Radnje spolnog uznemiravanja kao kaznenog djela izjednačene su s prekršajnim radnjama iz

> Zakon o radu, čl. 134., st. 9. (NN 93/14, 127/17, 98/19)

> Etički kodeks Sveučilišta u Rijeci, čl. 3. 3.

> Etički kodeks za studentice/ studente Sveučilišta u Rijeci, čl. 8.

> Pravilnik o stegovnoj odgovornosti nastavnika i suradnika Sveučilišta u Rijeci, čl. 5., st. 13.

> Pravilnik o stegovnoj odgovornosti nastavnika i suradnika Sveučilišta u Rijeci, čl. 5., st. 13.

Zakona o suzbijanju diskriminacije i Zakona o ravnopravnosti spolova pa se teži oblik inkriminacije u odnosu na prekršaj vezuje uz poseban odnos počinitelja i uznemiravane osobe (odnos podređenosti ili zavisnosti), odnosno status uznemiravane osobe (posebna ranjivost zbog jednog od taksativno navedenih razloga). Počiniteljima spolnog uznemiravanja kao kaznenog djela prijeti kazna zatvora do dvije godine.

U slučajevima spolnog uznemiravanja na radu koje odgovara prekršaju ili kaznenom djelu spolnog uznemiravanja ostvarena je povreda obveze iz radnog odnosa uslijed koje se, na temelju **Zakona o radu**, mogu pokrenuti mehanizmi zaštite dostojanstva radnika.

Slijedeći zakonodavna rješenja spolno uznemiravanje protivno je osnovnim načelima i pravilima ponašanja u akademskoj zajednici Sveučilišta u Rijeci. Spolnim uznemiravanjem vrijeđa se dostojanstvo osobe i stvara neprihvatljivo radno i obrazovno ozračje pa ono kao takvo može predstavljati povredu **Etičkog kodeksa Sveučilišta u Rijeci** i **Etičkog kodeksa za studentice/ studente Sveučilišta u Rijeci**.

U slučaju da se u ulozi spolnog uznemiravatelja nađu nastavnici i suradnici Sveučilišta u Rijeci, njihovo ponašanje predstavlja stegovno djelo prema **Pravilniku o stegovnoj odgovornosti nastavnika i suradnika Sveučilišta u Rijeci**. Za takav prijestup djelatniku Sveučilišta može se izreći pisano upozorenje, redoviti otkaz ugovora o radu, izvanredni otkaz ugovora o radu i raskid ugovora o djelu ili drugog ugovora kojim je djelatniku povjerena zadaća provođenja nastavnog, znanstvenog ili umjetničkog rada na Sveučilištu u Rijeci.

Student koji spolno uznemirava drugu osobu stegovno je odgovoran za teške povrede obveza i/ili neispunjenja obveza **Pravilnika o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta u Rijeci**. Takvom studentu može se izreći mjera zabrane polaganja ispita, kolokvija i drugih oblika provjera znanja te privremeno ili trajno isključenje sa studija.

Spolno uznemiravanje može se javiti u različitim oblicima koji uključuju neprimjerene radnje spolnog karaktera na koje druga osoba nije pristala poput:

- nagovaranja na stupanje u intimnu vezu, spolni odnos ili drugi oblik spolne intimnosti
- traženja spolne usluge
- komentara ili postavljanja pitanja sa spolnom konotacijom
- ispuštanja glasova (npr. dahtanje, zviždanje)
- dodirivanja vlastitog tijela ili tijela druge osobe, uključujući

poljupce

- pokazivanja intimnih dijelova tijela drugome
- upućivanja telefonskih ili video poziva
- slanja SMS ili drugih poruka putem elektroničke pošte, društvenih mreža ili odgovarajućih aplikacija i dr.

Postupanje u slučajevima spolnog uznemiravanja

Što (možete) učiniti u slučaju spolnog uznemiravanja?

Odgovorna osoba postoji na svakoj instituciji: to je osoba koja je temeljem Zakona o radu ovlaštena za primanje i rješavanje pritužbi vezanih za zaštitu dostojanstva radnika i koja je dužna je pružati sve relevantne informacije.

Studentski pravobranitelj prima pritužbe studenata i štiti studentska prava.

Spolno uznemiravanje predstavlja povredu dostojanstva osobe, a motivi takvog ponašanja često uključuju nastojanja da se umanjí vrijednost osobe, da je se dehumanizira i oduzme joj se moć i sigurnost. Ono može, stoga, dovesti do emocionalnog i fizičkog stresa, a tako i do vrlo složenih psihičkih, ali i fizičkih posljedica. Za spolno uznemiravanje odgovoran je onaj tko ga čini, a reakcije i emocije žrtve nakon tog događaja mogu biti različite. Ono što kao žrtva proživljavate, mislite, osjećate i kako se ponašate, razumljive su reakcije na iskustvo koje je neugodno i koje biste najradije da Vam se nikada nije dogodilo.

Ako ste doživjeli neki od oblika spolnog uznemiravanja, niste za to ni krivi ni odgovorni, a svakako ne morate tolerirati da se to i dalje događa. Da biste zaustavili osobu koja Vas spolno uznemirava, ponekad je dovoljno upozoriti je da to ne čini jer je za Vas takvo ponašanje uznemiravajuće i neprihvatljivo. No, ako osjećate da to ne možete učiniti ili određene okolnosti ne omogućavaju da to uznemiravanje prestane, svakako potražite podršku **odgovorne osobe ili studentskog pravobranitelja** na svojoj sastavnici. Razgovor s odgovornom osobom pomoći će Vam u odluci kako postupiti u vezi sa spolnim uznemiravanjem koje se događa ili se događalo. Također, za početak svoje iskustvo možete podijeliti s bliskom osobom u koju imate povjerenja i za koju smatrate da će imati razumijevanja.

Kako biste što bolje mogli opisati situaciju u kojoj se spolno uznemiravanje događalo ili se događa, pokušajte što točnije zapisivati sve što se događa ili se događalo tijekom različitih ponavljajućih situacija. Taj bi opis trebao uključivati što detaljnije okolnosti događaja, sve ono što je izrečeno ili učinjeno, sve ono što Vam je prolazilo kroz glavu, kako ste se osjećali, a jednako tako i je li ta situacija ili više njih dovela do promjena u Vašem svakodnevnom životu ili se odrazila na Vaše zdravstveno stanje. Bilježenje svega ovoga važno je jer je moguće da ćete biti previše uznemireni kada budete trebali ispričati što se događa ili se događalo i možda se neće moći sjetiti svega što Vas je uznemiravalo ili uznemirava. Zapisivati možete na papir ili u mobitel, a ako Vam je lakše, možete i snimiti svoje riječi u mobitel te kasnije preslušati što ste sve rekli.

Kome i kako prijaviti spolno uznemiravanje?

> [Studentski pravobranitelj SZURI](#)

> [Dodatak Etičkom kodeksu Sveučilišta u Rijeci](#)

> [Prijavljivanje Državnom odvjetništvu ili policiji](#)

Osim navedenog, dobra mjera predostrožnosti koja bi mogla doprinijeti postupku je da sačuvate sve poruke ili vizualne materijale koje ste razmijenili ili primili od osobe koja Vas uznemirava (primjerice uz pomoć snimke zaslona, tzv. *screenshot*). Kada je moguće/prikladno, dokumentirajte komunikaciju s osobom koja Vas uznemirava, a posebice onu u kojoj od nje tražite da prestane s ponašanjem koje smatrate neprihvatljivim.

Svaki član sveučilišne zajednice ima pravo na pravovremenu i valjanu informaciju o postupcima koji se u slučaju spolnog uznemiravanja mogu provesti pred tijelima Sveučilišta ili njegovim sastavnicama. **Odgovorna osoba na instituciji** – osoba koja je na temelju Zakona o radu ovlaštena za primanje i rješavanje pritužbi vezanih za zaštitu dostojanstva radnika – takve je informacije dužna pružati djelatnicima. Navedene informacije studenticama i studentima imaju zadaću davati **studentski pravobranitelji SZURI**.

Osim odgovornoj osobi za zaštitu dostojanstva radnika i studentskom pravobranitelju, spolno uznemiravanje može se prijaviti **čelniku** (rektor, dekan fakulteta, pročelnik odjela), **stegovnom povjerenstvu za studente** ili drugoj imenovanoj povjerljivoj osobi odnosno nadležnom tijelu na Sveučilištu ili sastavnici.

Neovisno o tijeku mogućeg prekršajnog ili kaznenog postupka, na Sveučilištu se mogu voditi sljedeći postupci: postupak za zaštitu dostojanstva radnika, stegovni postupak protiv nastavnika i suradnika, stegovni postupak protiv studenata te postupak pred odgovarajućim etičkim tijelom.

O spolnom uznemiravanju kao etički neprihvatljivom ponašanju mišljenje može dati i nadležno **etičko tijelo na Sveučilištu ili sastavnici** koje skrbi o poštivanju odredaba Etičkoga kodeksa. Postupak za dobivanje takvog mišljenja pokreće se pisanim zahtjevom nadležnom etičkom tijelu.

Sam tijek navedenih postupaka, kao i njihovi ishodi, propisani su važećim aktima Sveučilišta u Rijeci i aktima sastavnica.

U slučajevima težeg oblika spolnog uznemiravanja koji predstavlja kazneno djelo ili prekršaj osoba koja je pretrpjela spolno uznemiravanje može se obratiti policiji i Državnom odvjetništvu kako bi se započeli odgovarajući postupci. Ako se osoba obrati direktno policiji, poželjno je da se incident prijavi i odgovornim tijelima i osobama na Sveučilištu.

Sprječavanje sekundarne viktimizacije, povjerljivost i zahtjev anonimnosti

Prijavljivanje spolnog uznemiravanja sa znanjem da to nije istina – **lažno prijavljivanje spolnog uznemiravanja** – može predstavljati povredu zakona i sveučilišnih propisa te podnositelji takvih prijava mogu biti podložni stegovnoj ili drugoj, pa i kaznenopravnoj, odgovornosti.

Smatra se da je svako prijavljivanje spolnog uznemiravanja podneseno u dobroj vjeri te će se pravovremeno rješavati, s najvećom mogućom pažnjom i ozbiljnošću, uz zaštitu osobnih podataka svih uključenih osoba.

Bilo kakav oblik pritiska zbog prijavljivanja spolnog uznemiravanja neprihvatljiv je i može biti osnova za pokretanje odgovarajućih stegovnih i drugih postupaka na Sveučilištu i sastavnicama. Sveučilište i sastavnice pružaju podršku i poduzimaju mjere sprječavanja sekundarne viktimizacije žrtava spolnog uznemiravanja u skladu sa svojim mogućnostima i nadležnosti.

Osoba koja prijavljuje spolno uznemiravanje može zatražiti da podaci o njezinom identitetu budu anonimni. U takvim slučajevima, kao i u slučajevima nepoznatog prijavitelja, postupanje neće biti isključeno, ali može biti ograničeno.

Gdje potražiti podršku?

> [Sveučilišni savjetovališni centar](#)

> [Facebook SSC-a](#)

> [Za inicijalni razgovor u SSC-u možete se prijaviti ispunjavanjem obrasca](#)

> [SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava](#)

Nitko ne treba ni trpjeti ni tolerirati nasilje, zlostavljanje i uznemiravanje. Ako osjećate da netko nad Vama vrši radnje spolnog uznemiravanja, a studirate ili ste zaposleni na Sveučilištu, postoje mjesta na kojima možete potražiti pomoć i podršku.

Sveučilišni savjetovališni centar (SSC) sastavnica je Sveučilišta u Rijeci koja je osnovana s ciljem pružanja različitih oblika podrške i pomoći studentima i djelatnicima riječkog Sveučilišta. U sklopu SSC-a djeluje i **Psihološko savjetovalište** koje svim studentima i djelatnicima Sveučilišta u Rijeci pruža stručnu psihološku pomoć i podršku. Sve su usluge SSC-a besplatne, ne trebate imati nikakvu uputnicu, a anonimnost je zajamčena. Ako ste doživjeli neki oblik spolnog uznemiravanja možete se obratiti SSC-u. Psihologinje SSC-a saslušat će Vas i s njima možete podijeliti sve što ste doživjeli i proživjeli tijekom spolnog uznemiravanja. Ovisno o tome što ćete ispričati i što biste željeli učiniti, psihologinje će s Vama dogovoriti daljnji tijek rada.

Na temelju institucionalne suradnje i potpisanih sporazuma, studenti i studentice, djelatnici i djelatnice Sveučilišta koji dožive spolno nasilje i/ili uznemiravanje, pomoć i podršku mogu potražiti i u udruzi **SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava** u sklopu koje djeluje **Savjetovalište za žrtve obiteljskog, partnerskog i seksualnog nasilja**. Djelatnice Udruge educirane su za rad s osobama koje su preživjele spolno

> Dodatne informacije
možete pronaći na mrežnim
stranicama Savjetovališta

nasilje i/ili uznemiravanje. U Udruzi možete dobiti besplatnu psihološku i pravnu pomoć i podršku, a stručnjakinje zaposlene u Udruzi mogu Vam biti podrška i pri prijavi nasilja policiji ili Državnom odvjetništvu te biti uz Vas tijekom trajanja postupka.

Prevenција kroz kultiviranje različitosti i uključivosti

Njegovanje otvorene riječi i kulture dijaloga

Njegovanje povjerenja u instituciju koja podržava kreativnu i konstruktivnu raspravu podrazumijeva razvijanje kulture dijaloga koja isključuje spolno uznemiravanje, ali i druge oblike uznemiravanja utemeljene na stereotipima i predrasudama o različitostima. Svatko može pogriješiti, svatko može doživjeti neugodnost, a jedan je od prvih uvjeta prevladavanja bilo kojeg oblika nelagode upravo mogućnost progovoriti javno, bez stigme, i o takvim iskustvima te raspravljati otvoreno o postupcima koji nas uznemiravaju.

Uloga akademske javnosti nije da sudi i prosuđuje već da aktivno sudjeluje u stvaranju uključivog okruženja u kojem se iskazuju pozitivne vrijednosti pripadnosti, suradnje i blagostanja. Akademska zajednica treba poticati asertivnost i osnaživanje svih osoba u razvoju njihova osobnog potencijala. Takva akademska zajednica isključuje relativiziranje postupaka uznemiravanja, ali i na racionalan način reagira na svaki slučaj uznemiravanja.

Seksizam i predrasude o spolnim/rodnim ulogama često su, otvoreno ili prikriveno, u osnovama spolnog uznemiravanja i drugih oblika diskriminatornog ponašanja prema osobama drugog spola/roda. Seksizam je svaki oblik izražavanja - postupak, riječ, slika, gesta - kojim se demonstriraju dvostruki kriteriji, ali i stav superiornosti u odnosu na osobe drugog spola/roda. Temelji se na spolnim/rodnim stereotipima i predrasudama, može biti otvoreno neprijateljski prema drugom spolu/rodu, ali i prikriven kada se manifestira kao povreda jednakog i ravnopravnog odnosa među spolovima/rodovima. Postoji i benevolentni seksizam koji uključuje stereotipne percepcije spolnih/rodnih uloga i vrlina, ali ga prate prosocijalna ponašanja i podrška drugom spolu/rodu.

Seksizam u pravilu prate drugi oblici predrasuda te generacijska, etnička, religijska, klasna ili rasna diskriminacija jer su mehanizmi pojave seksizma povezani s vrijednosnim sustavom koji njeguje hijerarhije moći i dominacije. Seksizam može eskalirati i u druge oblike neprihvatljivih stavova kao što su mizoginija, homofobija ili šovinizam.

Predrasude i stereotipi često su u osnovi ne samo spolnog uznemiravanja, već i drugih oblika **nasilnog ponašanja i zlostavljanja (bullying)**, **govora mržnje** i drugih incidenata **počinjenih iz mržnje**.

Sveučilište u Rijeci njeguje vrijednosti akademske slobode i akademskog integriteta kao nužni preduvjet autentičnog akademskog djelovanja. Ključan je element akademske slobode i integriteta odgovornost i ne može ni u kojem slučaju biti opravdanje za pojedinačno i skupno iskazivanje isključivih predrasuda, kao ni bilo kojeg oblika uznemiravanja.

Senzibilizacija na sve oblike neprimjerenog iskazivanja stereotipa i predrasuda ključna je za prevenciju spolnog i svih drugih oblika uznemiravanja. Na Sveučilištu u Rijeci senzibiliziranje se primarno provodi kroz različite oblike formalne, neformalne i informalne edukacije studenata i djelatnika o dobrobitima različitosti i inkluzivnom ponašanju kroz rasprave na tribinama, okruglim stolovima i drugim javnim i znanstvenim skupovima, organiziranjem izložbi i drugih umjetničkih i kulturnih događanja, pokretanjem inicijativa i organiziranjem drugih javnih događanja kojima se promiče inkluzivnost i ukazuje na neprihvatljivost uznemiravanja.

Primjeri dobre prakse

Učenje i poučavanje

> [Za više informacija o kolegiju: czs@uniri.hr](#)

> [HOOD – Centar za ženske studije pri Filozofskom fakultetu u Rijeci](#)

> [Članak ‘Komentari s komentarima’: Obračunale se s grubim izjavama po društvenim mrežama, Novi list](#)

Na Odsjeku za kulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci od 2019. godine izvodi se **kolegij Rod, seksualnost, identiteti – od opresije do ravnopravnosti** temeljen na metodi društveno korisnog učenja. Riječ je o prvom takvom kolegiju u Hrvatskoj koji omogućuje studentima upoznavanje s temama ljudskih prava, LGBTIQ tematike, rodne ravnopravnosti, rodno uvjetovanog nasilja, feminističke i rodne teorije te teorije seksualnosti kroz njihovu primjenu u organizacijama civilnog društva i direktan rad u lokalnoj zajednici. Kolegij prati i prvi hrvatski visokoškolski udžbenik iz područja roda, a kao dio C modula kolegij mogu upisati svi zainteresirani studenti Sveučilišta u Rijeci, a ne samo studenti Filozofskog fakulteta u Rijeci. Kolegij je namijenjen studentima prve i druge godine diplomskih studija te studentima četvrte i pete godine integriranih studija. Kolegij je nastao u okviru projekta *Humano obrazovanje – odgovorno društvo*, akronim HOOD.

U veljači 2020. godine na Filozofskom fakultetu u Rijeci otvorena je izložba pod naslovom **Komentari s komentarima** studentica Ive Breulj i Marte Čaržavec, polaznica prve generacije upisane na kolegij *Rod, seksualnost, identiteti – od opresije do ravnopravnosti*. Autorice su izložbom propitale komentare s

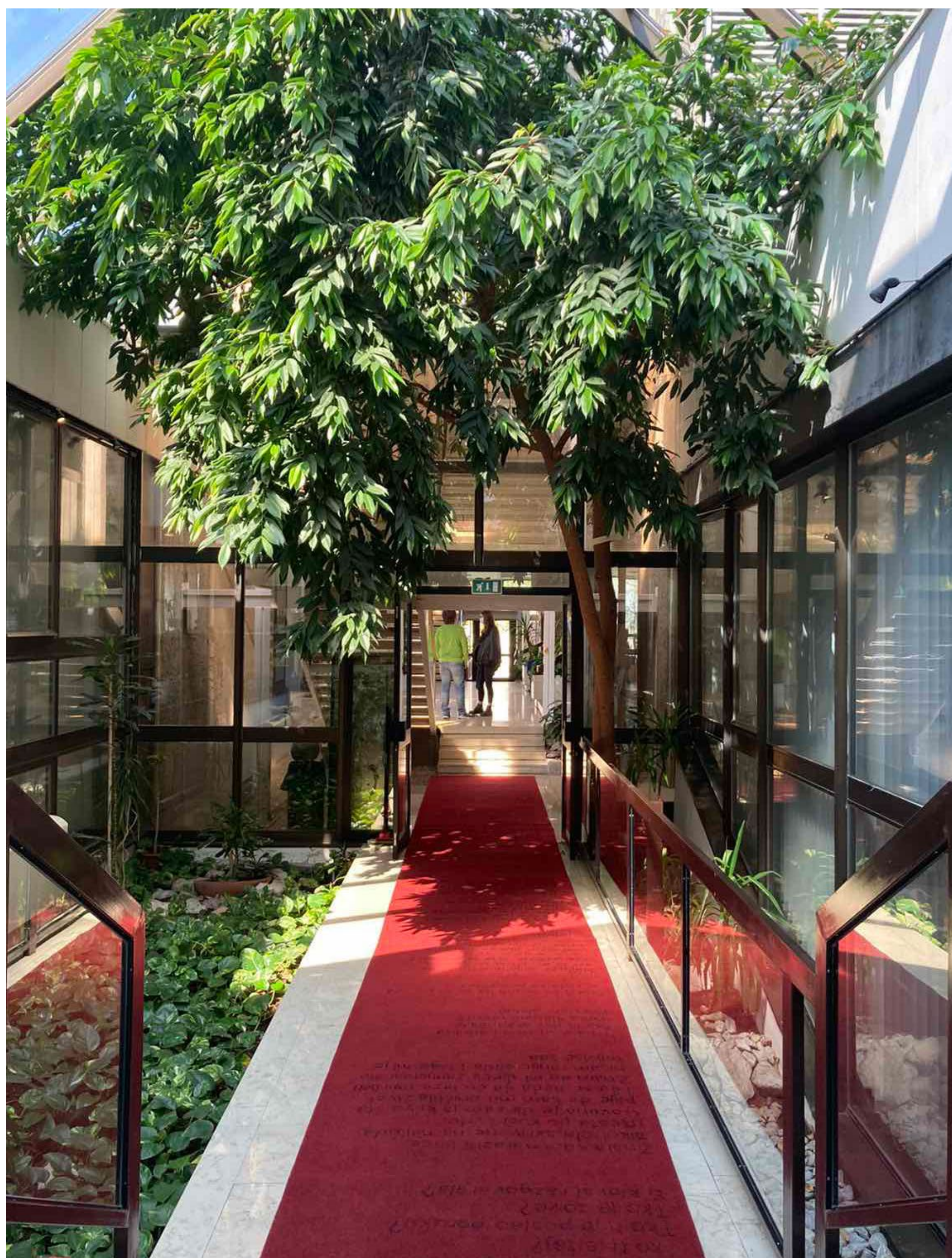
društvenih mreža nastale kao reakcija na medijsko izvještavanje o rodno uvjetovanom nasilju i nasilju u obitelji.

U sklopu projekta Hrvatske zaklade za znanost IP-CORONA-04-2086 *Life in the time of COVID-19 - Social implications on the security and well-being of vulnerable groups in the European context* na Pravnom fakultetu u Rijeci pokrenut je program cjeloživotnog obrazovanja *Pravo u zajednici* kako bi se osnažila zaštita prava ranjivih građana i poboljšali uvjeti njihove socijalne uključenosti. Program je započet otvaranjem izložbe ***Sve nijanse ranjivosti... pokret, zvuk, slika i riječ u zaštiti prava ranjivih*** 23. travnja 2021. u suradnji s Akademijom primijenjenih umjetnosti u Rijeci. Po prvi puta na Pravnom fakultetu u Rijeci umjetnici su kroz svoja umjetnička djela istražili različite segmente ranjivosti i zajedno s pravnim stručnjacima potaknuli dijalog u zajednici. Izložba je jedna od manifestacija desete *Noći knjige* u Godini čitanja 2021. koju je poduprlo Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske.

> [Izložba Sve nijanse ranjivosti...](#)

Nives Žarković:

Sram te i stid bilo

Dijalog

U studenom 2020. godine održana je **tribina o seksualnom uznemiravanju u akademskoj zajednici** na kojoj se okupilo preko 110 studenata i članova akademske zajednice iz cijele

> Tribina *Seksualno uznemiravanje u akademskoj zajednici*

Hrvatske. Tribinu je organizirao Ured studentskog pravobranitelja Sveučilišta u Rijeci, a panelisti su bili doc. dr. sc. Dalida Rittossa s Katedre za kazneno pravo Pravnog fakulteta u Rijeci, izv. prof. dr. sc. Sanja Bojanić, predstojnica Centra za napredne studije Jugoistočne Europe Sveučilišta u Rijeci i profesorica na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci, Nebojša Paunović, savjetnik Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za pravna pitanja, Lorena Zec, psihologinja iz nevladine neprofitne udruge SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava te rektorica prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija.

> Debata *Oslobođena riječ: o spolnom uznemiravanju i zidu šutnje*

U ožujku 2021. godine, u organizaciji Studentskog zbora Akademije primijenjenih umjetnosti, Centra za ženske studije Filozofskog fakulteta i Centra za napredne studije jugoistočne Europe Sveučilišta u Rijeci, održana je debata pod nazivom **Oslobođena riječ: o spolnom uznemiravanju i zidu šutnje**. Cilj debate bio je progovoriti o kulturi šutnje koja se formira u trenucima kada osobe izložene nedoličnom ponašanju i spolnom uznemiravanju ne uspijevaju prenijeti svoja iskustva. S obzirom na to da otvoreno društvo njeguje dijalog i govori o svim temama, makar one bile i osjetljive, ostaje upitno na koji način se o osjetljivim temama govori u javnom prostoru i koje se mjere poduzimaju kako bi se izbjegla stigmatizacija i izopćenje. U debati su sudjelovale Zona Zarić, istraživačica pri Ecole normale supérieure iz Pariza, Brigita Miloš, docentica i predstojnica Centra za ženske studije Filozofskog fakulteta u Rijeci i Sanja Bojanić, izvanredna profesorica Akademije primijenjenih umjetnosti i predstojnica Centra za napredne studije Sveučilišta u Rijeci, a moderirala ju je predsjednica Studentskog zbora Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci Ivana Babić.

Umjetničko-aktivistički programi sveučilišnog Studentskog kulturnog centra (SKC)

> SKC kalendar 2021

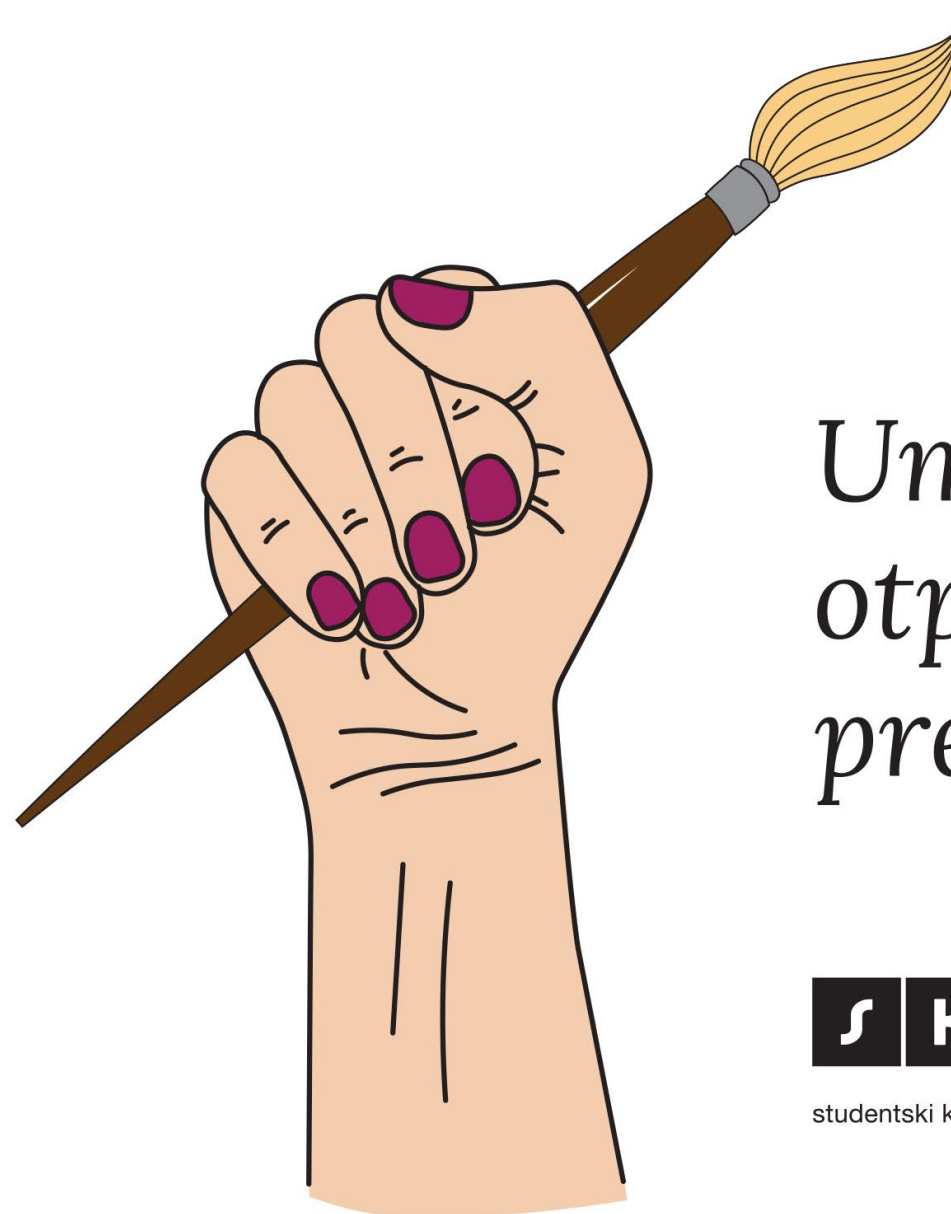
SKC tradicionalno izrađuje **godišnje kalendare**, a za 2021. odabran je aktivističko feministički koncept koji teži vizualnoj kulturi oslobođenoj od objektivizacije ženskih egzistencija. Trinaest autorica, studentica Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci, ilustrirale su različite aspekte svog vlastitog postojanja

Srednji prst, ilustracija
studentice Ivane Geček,
Akademija primijenjenih
umjetnosti u Rijeci

> Humanitarna izložba
Umjetnički impulsi otpora
nasilju

U ožujku 2021. godine održana je humanitarna izložba **Umjetnički impulsi otpora nasilju** u Galeriji SKC-a Sveučilišta u Rijeci. Pozvane mlade umjetnice kreirale su radove potaknute objavljenim pričama žena koje su doživjele nasilje u javnom prostoru, a koje su objavljene na portalu Bitna.si. Prikupljena sredstva donirana su udruzi SOS Rijeka – centar za nenasilje i ljudska prava.

*Umjetnički impulsi
otpora nasilju
prema ženama*

SKC
studentski kulturni centar rijeka

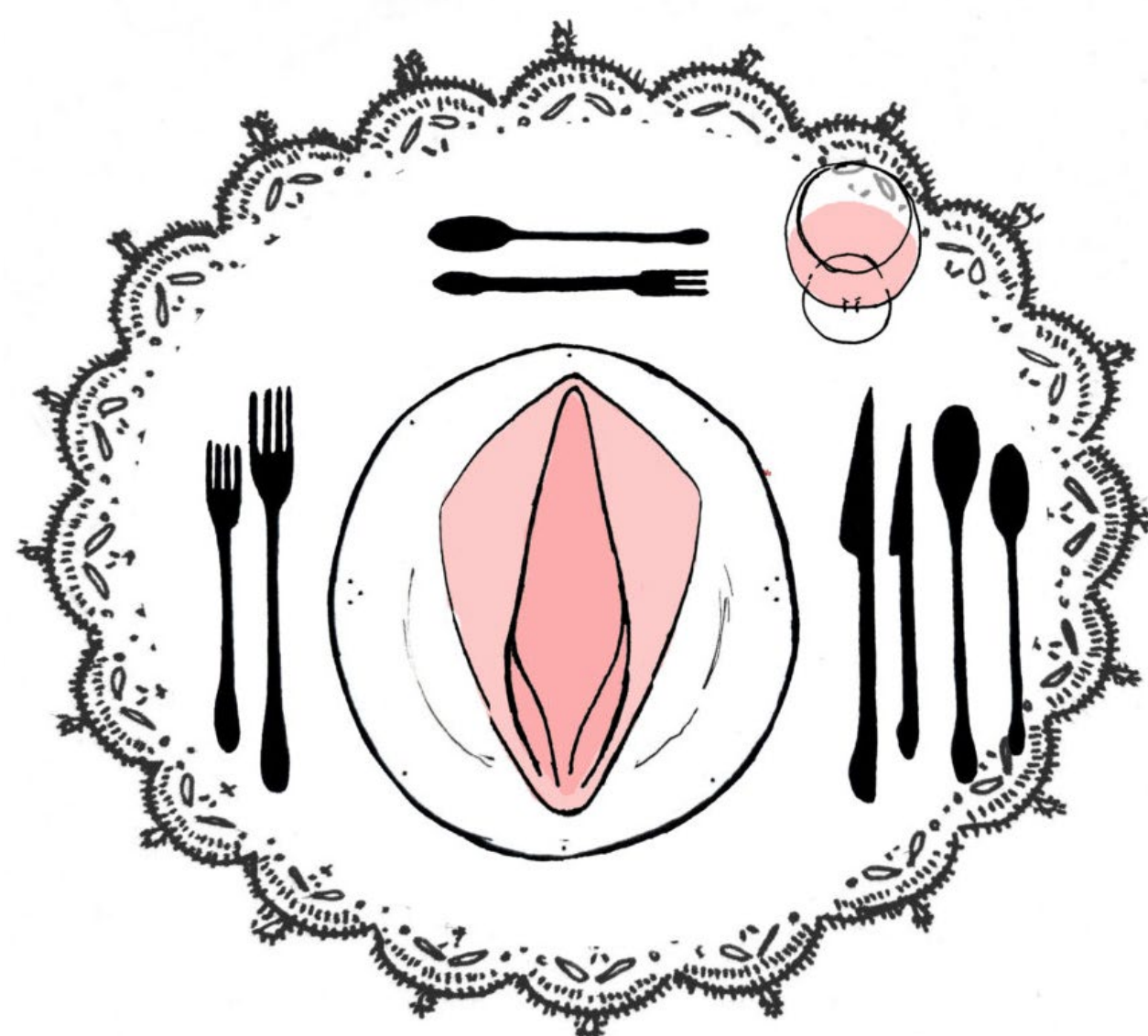
> Radionica Umjetnički
impulsi otpora

Radionica izrade oštrog aktivističkog nakita od recikliranog materijala održala se u lipnju 2020. u Galeriji SKC paralelno s virtualnom akcijom prikupljanja **umjetničkih impulsa otpora** - brzih, jednostavnih reakcija u nekom od umjetničkih medija s aktivističkom porukom. Pozvani su studentice i studenti, građanke i građani da progovore o kritičnom ugrožavanju stečenih sloboda i otporu svim oblicima nasilja.

- > [Rodom u koprive I](#)
- > [Rodom u koprive II](#)

Vizualni identitet izložbe,
ilustracija studentice Katarine
Musap, Akademija primijenjenih
umjetnosti u Rijeci

SKC:

Studentice kulturalnih studija u suradnji s Centrom za ženske studije pri Filozofskom fakultetu u Rijeci, Odsjekom za kulturalne studije i riječkim Art kinom uz potporu SKC-a od 2017. godine organiziraju **Kinoučionica** - niz predavačko-filmskih večeri koje analiziraju fenomen mizoginije, marginalnosti, pogleda i filmske romanse. Večeri uključuju iščitavanje mizoginog u vizualnim medijima: isječcima filmova, serijama, reklamama, performativnim umjetnostima, a otvorenog su tipa - namijenjene svim studentima i studenticama te široj javnosti. Naglasak je na interakciji s posjetiteljima, a cilj je događanja zajedničko druženje, promišljanje i definiranje termina koje bilježimo u našoj svakodnevnici.

- > [Kinoučionica](#)
- > [Programska knjižica 2020](#)
- > [Kinoučionica 2019](#)
- > [Kinoučionica 2018](#)
- > [Kinoučionica 2017](#)

Zahvaljujemo suradnicima koji su izravno ili neizravno doprinijeli kvaliteti ovih Smjernica: uredu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, projektnom timu projekta SPEAR, radnoj skupini za različitost i uključivost projekta YUFE i Jani Ažić, voditeljici Studentskog kulturnog centra Sveučilišta u Rijeci.